

AANTEKENINGEN.

¹⁾ Ik volgde daarin het voorbeeld van Voetius, die in zijn bekenden strijd met Jansenius, toen nog hoogleeraar te Leuven, die uitsluitend voor de Roomsche Kerk het praedicaat Katholiek gebruikte, terecht daartegen opkwam en dien eeretitel juist voor de Gereformeerde Kerk opeischte. Men kan wel met Shakespeare zeggen: *what is in a name*, maar het stuit toch, wanneer in de pers telkens van de Roomschen en Roomsche Kerk als „Katholiek” worde gesproken, alsof die titel hun alleen rechtens toekomt. Wij Protestanten behooren minstens even goed tot de Katholieke Kerk als de Roomschen.

²⁾ Er is over de beteekenis van den naam Katholieke Kerk wel verschil geweest, toen die naam in de oude Christelijke Kerk opkwam en in het Credo een plaats vond. Maar althans onder de Gereformeerden is er geen verschil over, dat hieronder te verstaan is, dat de Christelijke Kerk wereldkerk geworden is, bestemd om alle volken te omvatten. Onze Confessies verklaren in dien zin het woord Katholiek, zooals de tweede Helvetische Confessie, die in Hfdst. XVII art. 2 zegt: „wij noemen de Kerk Katholiek, omdat ze universeel is en door alle deelen der aarde is verspreid en verdoemen daarom de Donatisten, die de kerk beperken tot ik weet niet welke hoeken van Afrika.” Ook de Westminsterse Confessie, om nog deze aan te halen, zegt dat de zichtbare Kerk nu onder het Evangelie Katholiek is en universeel en niet zooals vroeger onder de wet tot de grenzen van één volk beperkt” (Cap. XXV, Art. 2). „Het meest Katholiek is daarom, gelijk Prof. Bavinck zegt, die kerk welke dat *internationaal* karakter van de Christelijke religie in haar belijdenis uitgedrukt en in de practijk toegepast heeft, waarbij hij er op wijst, hoe de Gereformeerde Kerken daarvoor een oog hebben gehad, als zij in de verschillende landen en kerken de waarheid op eigene vrije en zelfstandige wijze hebben beleden en op de Synode te Dordt afgevaardigden uitnoodigden van de gansche Gereformeerde Christenheid” (Gereformeerde Dogmatiek, 2e druk Dl IV, blz. 352; zie voorts zijn Rectorale Oratie 1888 gehouden over de Katholiciteit van Christendom en Kerk).

³⁾ Er is wel eens te eenzijdig de nadruk op gelegd, dat de *ecclesia localis* de zichtbare openbaring van Christus' lichaam zou zijn, alsof de eenheid van Christus' lichaam niet evenzeer tot openbaring moest